

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Основна информация:

Име на курса: . ДИСКУРСЪТ ЗА ЕВРОПА В ЮЖНОСЛАВЯНСКИТЕ
ЛИТЕРАТУРИ (XIX век)

Лектор: проф. д-р Антоанета Балчева

Телефон: +359 886 568 862

Имейл: ani.balcheva@balkanstudies.bg

Хорариум: 30 часа

Анотация (до 150 думи):

Курсът е насочен към докторанти от областта на балканските литератури и култури, изследователи в областта на сравнителното литературознание. Целта му е да се разгледа идеята за Европа не само като субект, но и като продукт на историята, плод на определени културни и геополитически стратегии в един период на преход от традиция към модернизация, на установяване на нови общностни и културни идентичности на Балканите. Ще бъдат анализирани хетерогенната същност на зараждащите се национални култури, като умален модел на европейската мултикултуралност и асиметричност. В съпоставителен план ще бъдат представени разпространението на илиризма и идеологемите за славянска взаимност като част от интердискурсивния европейски обмен, формирането и ролята на местните елити, техните европейски пътища и противоречиви визии за център и периферия на Стария континент. Въз основа на конкретни текстове от сръбската, хърватската, словенската и черногорската литератури, студентите ще проследят зоните на интерференция, размяната на културни идеи и модели, естетическите дилеми на техните автори в контекста на актуалното за века картографиране на Европа. Специално внимание ще бъде отделено на преводната рецепция с оглед на специфичните за региона литературно-исторически процеси.

Тематично съдържание на курса (кратко описание по теми или модули):

Тема / Модул 1: От традиция към модернизация. Културни модели и естетически дилеми в творчеството на хърватските, сръбските и словенските писатели.

Тема / Модул 2: Илиризмът и идеологемите за славянска взаимност като част от интердискурсивния европейски обмен.

Тема / Модул 3: Основни черти и тенденции на преводната рецепция в словенската, сръбската и хърватската литератури през XIX в.

Форми на обучение и оценяване:

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

лекции, дискусии, индивидуална писмена разработка

Компетентности, придобити в резултат на обучението (3-5 точки):

Завършилите курса получават широк кръг от познания в областта на теорията и историята на литературите на славянския Юг през XIX век. Поставен е акцент върху съпоставителните изследвания и изграждането на аналитични умения при разглеждането на балканските литературни и културни процеси в контекста на миналото, настоящето и бъдещето на Югоизточна Европа.

Литература:

Андерсън, Бенедикт. Въобразените общности. Размишления върху произхода и разпространението на национализма. София, Критика и хуманизъм, 1998

Аретов, Николай. Българското възраждане и Европа. София, Кралица Маб, 2001.

Балчева, Антоанета. Мостове през вековете. Югоизточноевропейски диалогични полета. София: РИК Темто, 2010. ISBN 978-954-9566-53-6.

Балчева, Антоанета. Дискурсът за Европа и конструкциите на илирийската идеология. – В: Славяните. Общество, религия, култура. Юбилеен сборник в чест на 60-годишнината на проф. д-р Панайот Карагъзов. София: УИ „Св. Климент Охридски“, стр. 421–431, 2012. ISBN: 978-954-07-3424-8.

Балчева, Антоанета. Между утопиите и истините в търсенето на национална идентичност (По материали от българската и хърватската литература). – В: Култура, идентичности, съмнения. Сборник в чест на проф. Д.ф.н. Николай Аретов. Съст. и научна ред. Алексиева, Анна, Данова, Надя, Чернокожев, Николай. София: изд. На БАН „проф. М. Дринов“, стр. 480-495, 2017. ISBN:978-954-322-870.

Балчева, Антоанета. Из историята на преводната рецепция в словенската, сръбската и хърватската литератури през XIX в. – В: (Не-)сравнимото в европейските литератури = THE (In)comparable in the European literatures – София: Факултет по славянски филологии, СУ „Св. Климент Охридски“, 2018, Международна балканистична конференция, УИ „Св. Климент Охридски“, 2019, стр. 45–55. ISBN 978-619-7433-23-4; ISBN 978-619-7433-24-1.

Деланти, Джералд. Изобретявайки Европа. Идея, идентичност, реалност. София, 2004.

Европа в културното и политическо битие на българи и хървати. Съст. А. Балчева. София: Институт за балканистика с Център по тракология, БАН, 2014. ISBN: 978-954-92231-9-4.

Живковић, Драгиша. Токови српске књижевности : Од класицизма и Бидермајера до експресионизма. Нови Сад, Матица Српска, 1991.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Игов, Светлозар. История на българската литература. София, изд. на БАН, 1990.

Игов, Светлозар. Homo Balcanicus: Кръстопътният човек. // Литературно-естетически процеси на Балканите. София, БАН, Институт по балканистика, 1994.

Карагъзов, Панайот. Някогашните славяни днес. София, 1997.

Кирова, Лилия. Кръстопътят, мигриращите култури и смяната на естетическите критерии. Българският и хърватският случай. // Станчева, Л. Румяна (съст.). Мигриращи култури и социални практики. София, 2013.

Кирова, Лилия. Духът на полуострова. София, Найс АН, 2005

Константиновић, Зоран. Компаративна имагологија балканског и средноевропског простора. In: Слика другог у балканским и слидноевропским книжевностима. Београд, 2006.

Миндова, Л. Женски гласове в балкано-славянското литературно пространство през XIX и началото на XX век. Zeszyty sugulo-metodiańskie : Cyrillo-methodian papers, бр. 11/2022.

Ничев, Боян. Рецепция на южнославянските литератури в България. // Ничев, Боян, Ганчо Савов, Катя Йорданова. (съст.). Преводна рецепция на европейските литератури в България. Т. 6. Балкански литератури. София, АИ „Марин Дринов“, 2004

Пътища и пътеки на европеизма на Балканите. Съст. А. Балчева, Й. Бибина. София: Институт за балканистика с Център по тракология, БАН, 2014. ISBN 978-19-00-0013-6.

Станчева, Румяна. Среца в прочита. Сравнително литературознание и балканистика. София, изд. Балкани, 2011 г.

Христова, Ина. Южнославянските литератури в балканското културно пространство. // Балкански паралели. Бейлери, Русана, Търпоманова, Екатерина (съст.). Софийски университет „Св. Кл. Охридски“, 2024, 221-227.

Христова, Ина. Южнославянското сравнително литературознание днес – посоки и контексти. // Colloquia Comparativa litterarum, том:5, брой:1, 2019, стр.108-117.

Христова, Ина. Хърватската литература в български прочити. В: Св. Елдъров, Балчева А., Огнянова, И., Миндова Л. (съст.). Българо-хърватски научни, културни и духовни връзки. София: Институт за балканистика с Център по тракология (БАН), 2021, 336-350, ISBN 978-619-7179-18-7.

Balcheva, A. The Hidden Dialogues between East and West. In: Formovani modernich narodů ve středni a vychodni Evropě v 19. a 20. století. Richard Vasek, Jan Rychlik (Eds), Masarykov ústav a Archiv AV ČR, Praha – Sofie, 2010, pp.167-173. ISBN 978-80-86495-63-7. Frangeš, Ivo. Povijest hrvatske književnosti. Zagreb: Matica hrvatska, 1987.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Živković, Dragiša. Evropski okviri srpske književnosti. Beograd, Prosveta, 1970.

Žmegač, Viktor. Europski duh: zapisi 2011 – 2012. Zagreb. 2012.

Flaker, Aleksandar, Krunoslav Pranjić. Hrvatska književnost u evropskom kontekstu. Zagreb, Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta, 1978.

Karbić, Damir, Luetić, Tihana (ured.). Hrvati i bugari. Diplomacija, politika, kultura i znanost. Zbornik radova sa znanstvenog skupa povodom 30. obljetnice uspostave diplomatskih odnosa između Republike Bugarske i Republike Hrvatske, te 25. obljetnice uspostave znanstvene suradnje između Bugarske akademije znanosti, održanog u Zagrebu 28.- 30. rujna 2022. Zagreb: HAZU, 2024. ISBN: 978-953-347-533-2.

Kos, J. (2023). Slovenska literatura – sredi Evrope in zgodovine: Kratek pregled literarnega razvoja. *Jezik in Slovtvo*, 68(3), 167-182. <https://doi.org/10.4312/jis.68.3.167-182>

Допълнителна информация (по желание) (например: специални изисквания, лабораторно оборудване, предварителни знания):

.....
.....
.....